

Sygn. akt I CZ 38/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. S.A. w W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Najwyższej Izbie Kontroli
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 maja 2015 r.,
zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 12 listopada 2014 r.,

**oddala zażalenie, pozostawiając Sądowi rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym sprawę w instancji.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 12 listopada 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 listopada 2013 r. w całości i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Wskazał, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, a ponadto wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Orzeczenie to zaskarżyła zażaleniem strona pozwana, w którym wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na zażalenie strona powodowa wniosła o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji wskazano, że instytucja uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji wraz z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania jest nadużywana, zaś obecny model postępowania cywilnego zakłada, że druga instancja stanowi instancję merytoryczną, w ramach której rozpoznanie sprawy powinno nastąpić *ex novo* i zakończyć się wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia kończącego spór pomiędzy stronami.

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty

sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, LEX nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji, z uwagi na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 in fine k.p.c.) stanowi wyjątek od zasady merytorycznego rozstrzygnięcia, a zatem nie może być rozszerzająco interpretowany, ponieważ prowadziłoby to do sprzeczności z istotą postępowania apelacyjnego. Założeniem uregulowania art. 386 § 4 in fine k.p.c. było dopuszczenie możliwości wydania wyroku kasatoryjnego w wypadkach sporadycznych, w których nie doszło do przeprowadzenia dowodów.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że na pierwszej rozprawie w dniu 8 maja 2012 r. choć stawili się świadkowie Sąd Okręgowy nie prowadził postępowania dowodowego – lecz jedynie oddalił zarzut strony pozwanej o niedopuszczalności drogi sądowej. W sprawie odbyła się przed Sądem pierwszej instancji jeszcze druga rozprawa w dniu 27 listopada 2013 r. po której, w tym samym dniu zapadł wyrok. Na tej rozprawie Sąd Okręgowy wydał tylko postanowienie dowodowe o oddaleniu wniosków dowodowych strony powodowej zgłoszonych w pozwie. Nie rozstrzygał pozytywnie o jakimkolwiek wniosku dowodowym, nie przedstawił żadnego z dokumentów na podstawie których dokonał ustalenia stanu faktycznego sprawy. W takim wypadku

należy ocenić, że Sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 in fine k.p.c.

Pozytywny wynik dopuszczalnej w tym postępowaniu zażaleniowym kontroli wystąpienia jednej z alternatywnych przesłanek spośród określonych w art. 386 § 4 k.p.c. przesądził o oddaleniu zażalenia na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.